

Audit

Accounting

Tax

Advisory services

Legal

A csalás, megtévesztés, visszaélések és szabálytalanságok feltárása könyvvizsgálat folyamán

Gábor Gabriella, 2017. november 16.

„A lojális alkalmazottaknak ki kell fizetniük a számláikat, és etetniük kell a családjaikat. Egy jó gazdaságban sosem jutna eszükbe munkáltatóik ellen csalást elkövetni. De főként most, ezekben a zaklatott években minden szervezetnek körültekintőnek kell lennie, és megfelelő csalás megelőzési folyamatokat kell kialakítania és működtetnie.”

ACFE President James D. Ratley, CFE

„A csalók és sikkasztók a világ legszimpatikusabb emberei:

- *Tágra nyílt szemű kisgyermekes családanyák*
- *Olyan emberek, akik mély vallási elkötelezettséget mutatnak*
- *Kitűnő önéletrajzzal rendelkező könyvvizsgálók*
- *Lojális üzletemberek - menedzserek, akik korán érkeznek, későig maradnak és sosem mennek szabadságra*
- *A legjobb barátunk*
- *Az üzlettársunk*
- *Családtagjaink”*

„How to Embezzle a Fortune”, Bev Harris

**Szakmai
előírások –**

Fogalmak

- **CSALÁS**
 - Szándékosan elkövetett cselekedet
 - Méltánytalan vagy illegális előny szerzése
- **HIBA**
 - Nem szándékos
- **Szándékos hibás állítás típusai:**
 - Beszámoló készítés során elkövetett
 - Eszközök elsikkasztásából eredő hibás állítások

Csalás — a vezetésen, az irányítással megbízott személyeken, a munkavállalókon vagy harmadik feleken belüli egy vagy több személy által szándékosan elkövetett cselekedet, amely együtt jár a méltánytalan vagy illegális előny szerzése céljából alkalmazott megtévesztéssel.¶

Csalási kockázati tényezők — olyan események vagy feltételek, amelyek ösztönzést vagy nyomást jeleznek csalás elkövetésére vonatkozóan, vagy alkalmat adnak csalás elkövetésére.¶

ISA 240 A könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatánál:

„A nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban lévő könyvvizsgálatot végző könyvvizsgáló felelős azért, hogy kellő bizonyosságot szerezzen arra vonatkozóan, hogy egészében véve a pénzügyi kimutatások nem tartalmazznak akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást.”

hogyan:

- a) **azonosítsa és felmérje** a pénzügyi kimutatások csalásból eredő lényeges hibás állításainak **kockázatait**
- b) **elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzen** a csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázatairól a megfelelő válaszok **megtervezésén és megvalósításán** keresztül, továbbá
- c) **megfelelően válaszoljon** a könyvvizsgálat során **azonosított csalásra**
- d) **vagy gyanított csalásra.**

Jó hír:

„A csalás megelőzése és feltárása elsődlegesen egyaránt a gazdálkodó egység irányításával megbízott személyek és a vezetés felelőssége.

- Fontos, hogy a vezetés – az irányítással megbízott személyek felügyelete alatt – nagy hangsúlyt helyezzen a csalás megelőzésére, ami csökkentheti a csalás előfordulásának lehetőségét, valamint az elrettentésre, ami meggyőzheti az egyéneket, hogy ne kövessenek el csalást tekintettel a feltárás és büntetés valószínűségére.
- Ez magában foglalja a becsületesség és etikus viselkedés kultúrájának létrehozása iránti elkötelezettséget, amelyet megerősíthet az irányítással megbízott személyek által gyakorolt aktív felügyelet.
- Az irányítással megbízott személyek általi felügyelet magában foglalja a kontrollok felülírása, valamint a pénzügyi beszámolási folyamat olyan más nem helyénvaló befolyásolása lehetőségének a mérlegelését, mint például a vezetés erőfeszítései az eredmény menedzselésére annak érdekében, hogy befolyásolják a gazdálkodó egység teljesítményének és jövedelmezőségének elemzők általi megítélését.”

Vonatkozó standardok – ISA 240 **KÖVETELMÉNYEK**

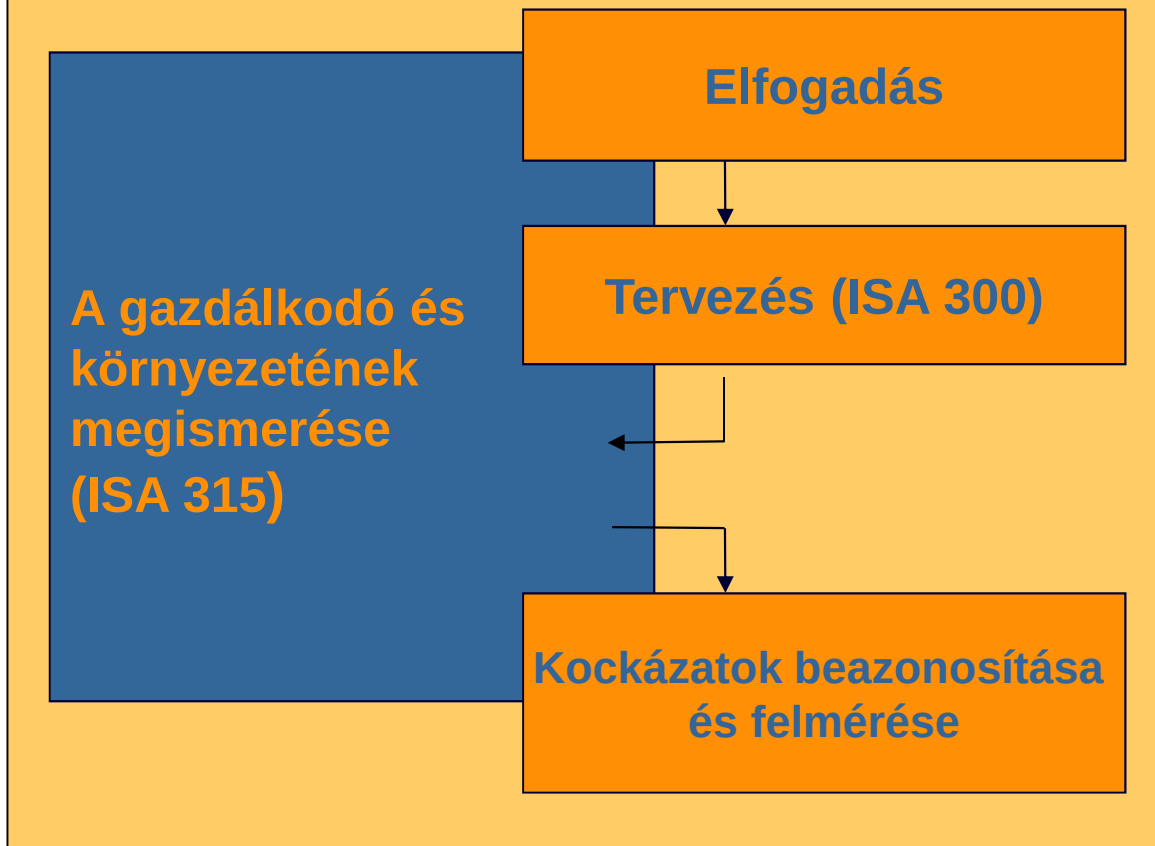
1. Szakmai szkepticizmus (ISA 220)
2. A megbízásért felelős munkacsoport megbeszélése (ISA 315)
3. Kockázatbecslési eljárások (ISA 315)
 - A vezetés és a gazdálkodó egység egyéb munkatársai
 - Az irányítással megbízott személyek
 - Azonosított szokatlan vagy váratlan kapcsolatok
 - Egyéb információk
 - A csalási kockázati tényezők értékelése
4. Csalásból eredő lényeges hibás állítások kockázatainak azonosítása és becslése (ISA 315)
5. Válaszok a csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázataira (ISA 330)
 - Átfogó válaszok
 - Az állítások szintjén fennálló, csalásból eredő lényeges hibás állítások becsült kockázataira reagáló könyvvizsgálati eljárások
 - A kontrollok vezetés általi felülírásával kapcsolatos kockázatokra reagáló könyvvizsgálati eljárások
6. A könyvvizsgálati bizonyíték értékelése
7. Ha a könyvvizsgáló nem tudja folytatni a megbízást
8. Írásbeli nyilatkozatok
9. Kommunikáció a vezetés felé és az irányítással megbízott személyekkel
10. Kommunikáció a szabályozó és a végrehajtó hatóságok felé
11. Dokumentálás

ISA 220 A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának minőségellenőrzése/ Szakmai szkepticizmus:

- **A könyvvizsgálónak fenn kell tartania a szakmai szkepticizmust az egész könyvvizsgálat során, felismerve annak lehetőségét, hogy csalásból eredő lényeges hibás állítás állhat fenn a könyvvizsgálónak a gazdálkodó egység vezetése és az irányítással megbízott személyek őszinteségével és tisztességével kapcsolatos múltbeli tapasztalatai ellenére;**
- Ha a könyvvizsgálat során azonosított feltételek miatt a könyvvizsgáló úgy véli, hogy lehet, hogy egy dokumentum nem hiteles, vagy hogy egy dokumentumban levő feltételeket módosították, de ezt a könyvvizsgálóval nem ismertették, akkor a könyvvizsgálónak tovább kell ezt vizsgálnia;
- Ha a vezetéssel vagy az irányítással megbízott személyekkel készített interjúk során kapott válaszok nincsenek összhangban, akkor a könyvvizsgálónak ki kell vizsgálnia a következetlenségeket.

1. Kockázatbecslés

Visszaéléssel
kapcsolatos
kérdőív

Előzetes belső
ellenőrzési kérdőív

Vizsgálat indító
megbeszélés

Követelmények a könyvvizsgálóval szemben

- **Vizsgálat indító megbeszélés**

- Félre kell tenni azon véleményünket, hogy a vezetés őszinte és tisztességes
- A csapaton belül felelőst kell kijelölni a csalással kapcsolatban elvégzendő eljárások tekintetében
- **Kiszámíthatatlansági elemet kell beépíteni** a könyvvizsgálatba
- A munkaprogram összeállításánál az árbevétel elszámolás folyamatát, kapcsolt tranzakciókat, valamint a vezetés által a kontrollok felülírását csalási kockázattal érintettnek szükséges tekinteni
- Amit végig kell beszélni a munkatársakkal a megbeszélés során, és dokumentálni is szükséges:
 - Hol és hogyan merülhet fel csalás a gazdálkodó egységnél
 - Körülmények, melyek eredménynyomást jeleznek
 - Milyen ösztönző tényezők, lehetőségek vannak a csalás elkövetésére
 - Van-e megfelelő kommunikáció a munkavállalók felé az etikus viselkedésről?
 - Van-e etikai kódex?
 - Vezetés által gyakorolt kontrollok csalás megelőzésére
 - Vezetés tisztessége – a tények, a múlt
 - Van-e a lehetősége a vezetésnek az ellenőrzési rendszerek, a kontrollok felülírására?
 - Vezetés vagy munkavállalók viselkedésében bekövetkezett változások

Kockázatbecslési eljárások

- Interjúk a vezetéssel
 - Kontrollok működése,
 - Vezetés kialakított folyamata a csalás azonosítására,
 - Több helyszínen működő gazdálkodó egység figyelemmel kísérése
- Egyéb munkatársakkal készített interjúk
 - Lehetőség egyéb információ szerzésre, amelyek egyébként nem kerülnek kommunikálásra
- Belső audittal készített interjú
 - Belső auditorok által végzett eljárások
 - Általuk tett megállapítások
- Irányítással megbízott személyekkel készített interjúk
 - Hogyan felügyelik a vezetésnek a gazdálkodó egységen belüli csalás azonosítására végzett eljárásait (kisebb gazdálkodó egységnél nem biztos hogy releváns lesz)

Kockázatok azonosítása és az arra vonatkozó válaszok kialakítása

- **Pénzügyi kimutatások szintjén fennálló csalás kockázata**
 - Megfelelő tudású/ tapasztalatú munkatársak kijelölése
 - Külső szakértő bevonása
 - Fokozott figyelem a kockázatos területeken
 - Gazdálkodó egység számviteli politikájának értékelése
 - Ad-e lehetőséget az eredmény befolyásolására, manipulálására?
- **Kiszámíthatatlansági elem megtervezése:**
 - Alapvető vizsgálati eljárások olyan számlaegyenlegek tekintetében, melyeket nem teszteltek korábban
 - Eljárások ütemezése más
 - Eltérő mintavételezés
 - Eljárás végrehajtása különböző helyszíneken

Követelmények a könyvvizsgálóval szemben

Kockázatok azonosítása és az arra vonatkozó válaszok kialakítása

- **Állítások szintjén fennálló csalás kockázata**
 - Vezetés könnyebben írja felül a meglévő kontrollokat, ez jelentős kockázatnak minősül
 - Eljárások jellegének megváltoztatása:
 - Egyes eszközök fizikai szemrevételezése
 - Külső megerősítések esetén szerződések tartalmi elemeinek egyeztetése
 - Vizsgálati eljárások átütemezése
 - Készletleltáron való részvétel bejelentés nélkül
 - Ezért szükséges tesztelni a főkönyvbe rögzített kézi vagy vegyes feladásokat
 - Interjú a beszámoló készítés folyamatában részt vevő személyekkel
 - Mérleg fordulónaphoz közeli tételek tesztje
 - Számviteli becslések áttekintése (tárgyévi és előző évi becslések áttekintése)
 - Szokatlan új ügyletek tesztelése
 - Konszolidációs csomag megfelelő besorolása
- **Csalás kockázata a bevételek megjelenítésében**
 - A bevételek megjelenítésében a csalás kockázata magasabb
 - Ösztönzés: túl korai bevétel megjelenítés, bevételek eltúlzása, fiktív bevételek készpénzes eladás esetén

Könyvvizsgálati bizonyítékok értékelése

- Könyvvizsgálat végéhez közeli időpontban – átfogó következtetés kialakítása, hogy az elemző eljárások jelzik-e a csalásból eredő kockázatot
- Hibás állítás azonosítása esetén értékelni kell, hogy csalásból adódott-e
- Ha csalásból eredhet – újra kell értékelni a csalás kockázatának becslését

Ha a könyvvizsgáló nem tudja folytatni a megbízást

- Mérlegelni a szakmai és jogi felelősségeket, jelentést kell-e tenni a könyvvizsgálati kinevezést adó testületnek vagy felügyeleti szervnek
- Mérlegelni, hogy visszaléphet-e a megbízástól

Írásbeli nyilatkozatok

-

Kommunikáció a vezetéssel és az irányítással megbízott személyekkel

Ha a könyvvizsgáló csalást azonosított, **kellő időben** kommunikálnia kell a vezetés **megfelelő szintje** felé

-
- A 3D illustration featuring a central red human figure standing on a dark blue circular base. Ten blue human figures are arranged in a circle around the center, each standing on its own dark blue circular base. Thin blue lines connect the central red figure to each of the surrounding blue figures, representing a network or community structure.

Követelmények a könyvvizsgálóval szemben

Dokumentációnak tartalmaznia kell:

1. Munkacsoport megbeszélése
2. A pénzügyi kimutatások egészére, valamint az állítások szintjén fennálló, csalásból eredő vagy azonosított kockázatokat
3. Az erre adott átfogó és állításonkénti válaszokat
4. A könyvvizsgálati eljárások eredményeit
5. A vezetéssel folytatott csalással kapcsolatos kommunikációt
6. Ha a bevételekre / kapcsolatokra azonosított csalás kockázata alacsony – ennek indoklását
7. Főkönyvi feladások tesztjét („JET”) a vezetés által történő kontrollok felülírására adott egyik válaszként

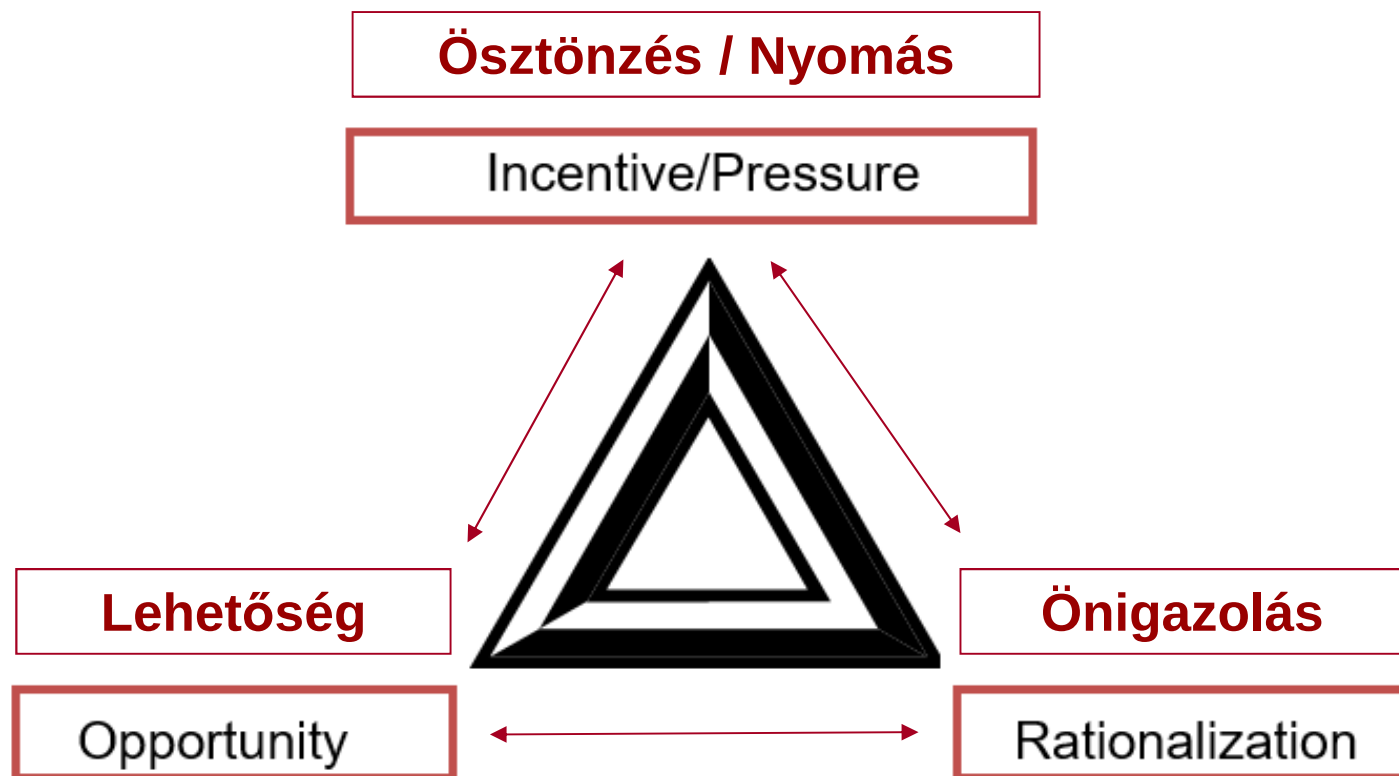

Visszaélési háromszög

A visszaélési háromszög (*Fraud Triangle*)

Forrás: *Occupational Fraud and Abuse*, Joseph T. Wells, Obsidian Publishing Company, 1997

- **ÖSZTÖNZÉS**

- Erős verseny, vevői kereslet hanyatlása
- Magas fokú sebezhetőség a változásokkal szemben
- Működési veszteségek, fenyegető csőd
- Gyors növekedés, szokatlan nyereségesség

- **NYOMÁS**

- Irreális nyereségcél a befektetők felé
- További finanszírozás szükségessége
- Gyenge pénzügyi eredmények hátrányos hatása
- Javadalmazás jelentős hányada nyereséghez kötve

- **MOTIVÁCIÓ AZ EGYÉN SZINTJÉN**

- Magánéleti problémák, pénzügyi nehézségek
- Az egyén a lehetőségeit meghaladó életvitelt folytat
- Szenvedélybetegségek
- Munkahelyi kultúra, nyomás (társak, vezetők)
- Játék, unalom

- **LEHETŐSÉG**

1. Kapcsolt felekkel jelentős, nem szokásos ügyletek
2. Erős jelenlét egy ágazati szektorban (hipermarketek)
3. Jelentős becslések
4. Jelentős, szokatlan ügyletek (tartalom elsődlegessége a formával szemben)
5. Határokon átnyúló, szokatlan országokban, adóparadicsomokban létrejött ügyletek
6. Belső kontroll hiánya => egyén szintjén információ és képesség együttes jelenléte szükséges az elkövetéshez
7. Megkerülhető engedélyezési utak
8. Nem engedélyezett tranzakciók
9. Összefonódás szállítókkal, alvállalkozókkal, ügyfelekkel
10. Vezetésben egy személy vagy kis csoport dominál
11. Nem biztosított a jogszabályi megfelelés betartása
12. Instabil vagy bonyolult szervezeti struktúra, nehezen azonosítható felelős személyek
13. Felső szintű vezetés gyakori cserélődése

Visszaélési háromszög – elkövetés módja

Beszámoló készítés során

- Számviteli nyilvántartások vagy alátámasztó dokumentumok manipulációja
- Események, ügyletek vagy egyéb jelentős információk elferdítése vagy kihagyása
- Számviteli alapelvek szándékos helytelen alkalmazása
- Fiktív naplótételek rögzítése
- Becslések nem megfelelő alkalmazása
- Tények leplezése vagy közzé nem tétele, melyek hatással lehetnek a beszámolóra
- Összetett, átláthatatlan ügyletek

Eszközök elsikkasztása

- Befolyt összegek elsikkasztása (pl. értékvesztett követeléseknél)
- Fizikai eszközök vagy szellemi termékek ellopása
- Fiktív szállítók részére történő kifizetések, beszerzőnek fizetett kenőpénz az árak felduzzasztása fejében, fiktív munkavállalók részére történő kifizetések
- Gazdálkodó egység eszközeinek saját célra történő felhasználása

Külső kockázatok

- Kiberbűnözés
- Adathalász tevékenység (phishing, identity theft)
- Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása

„Az adathalászok hamis személyes adatok megadásával regisztrálnak egy domént, ami hasonlít a banki száj webcímére. Sokszor csak egy betűnyi eltérés van a valódi és a hamis weboldal között; esetleg .hu helyett .com-ra végződik a cím. Előfordul az is, hogy a teljes valódi név szerepel a címben, némi extrával kiegészítve”

<http://index.hu/tech/biztonsag/phsh061207/>

- **ÖNIGAZOLÁS**

- Hozzáállás
- Jellem
- Etikai értékek

} Tudatos és szándékos tisztességtelen cselekedet

Példák:

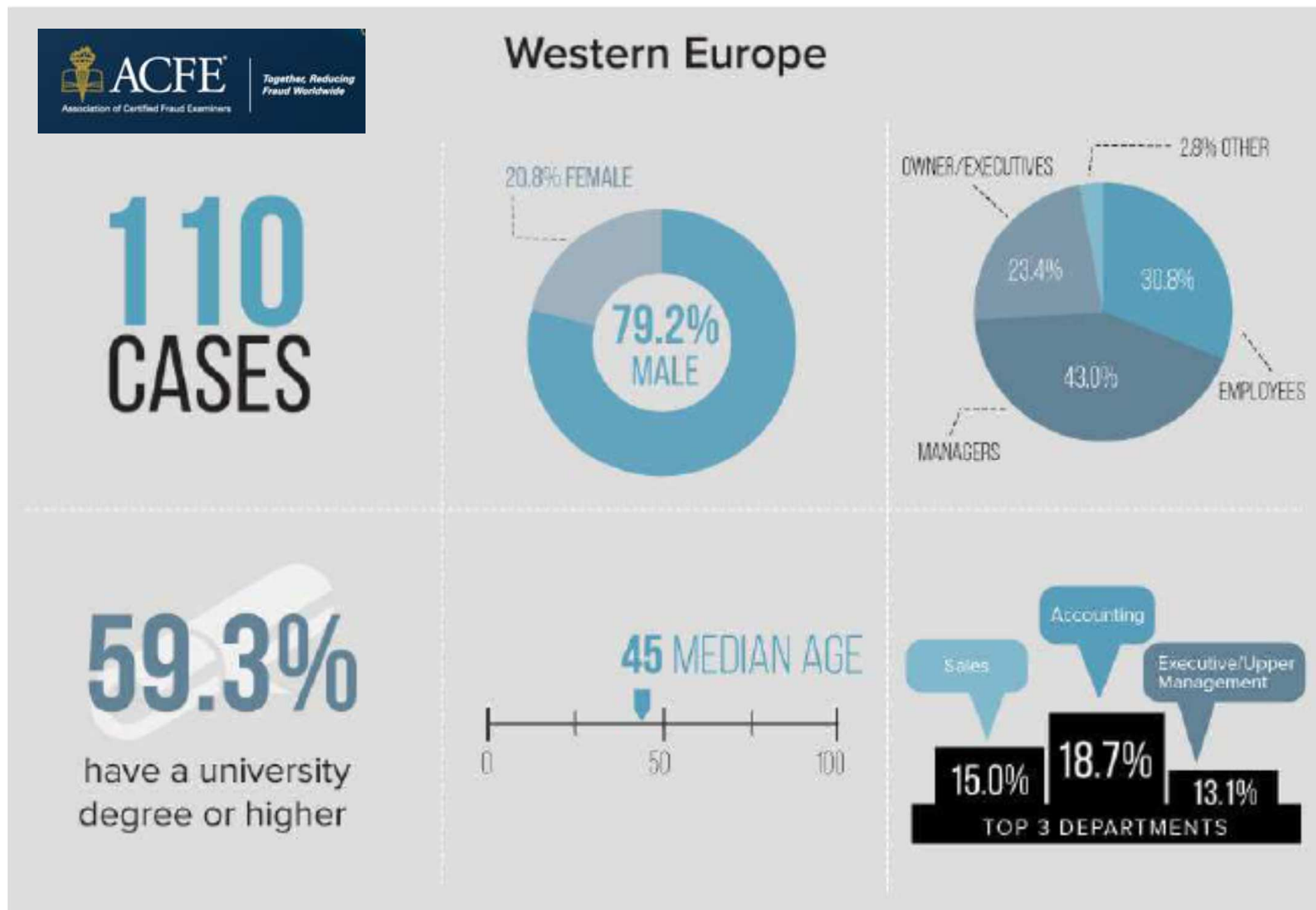
- „Ennyit igazán megérdemlek”
- „Több is veszett Mohácsnál”
- „Még így is ők tartoznak nekem”
- „Többet érdemlek”
- „Nem becsülnék meg”
- „Jó célt szolgál”
- „Más is ezt csinálja”
- „Csak kölcsönbe veszem, majd később visszarakom”

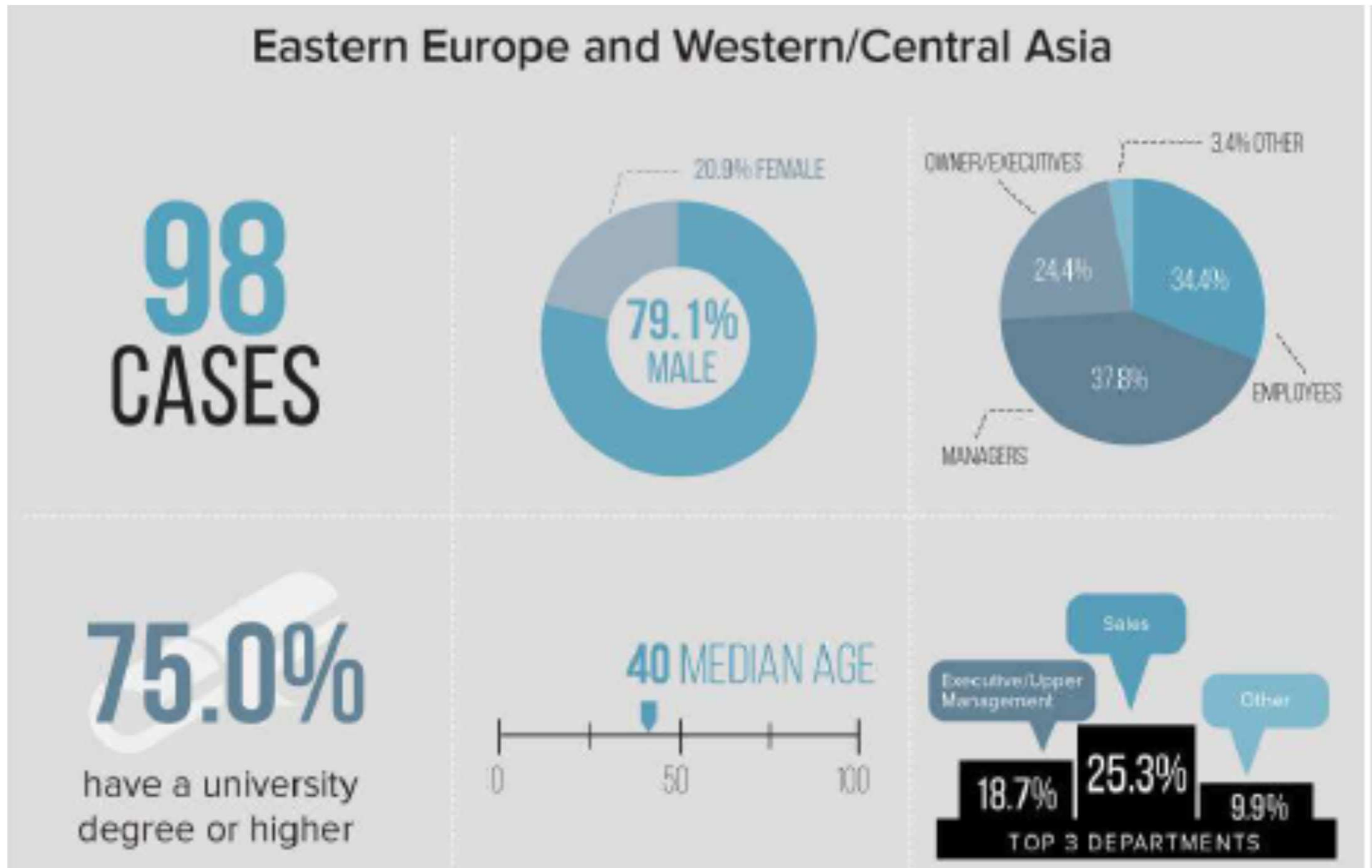

Az Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) visszaélési jelentése - 2016

Az Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) minden második évben kiad egy visszaélési jelentést világszintű felmérései alapján

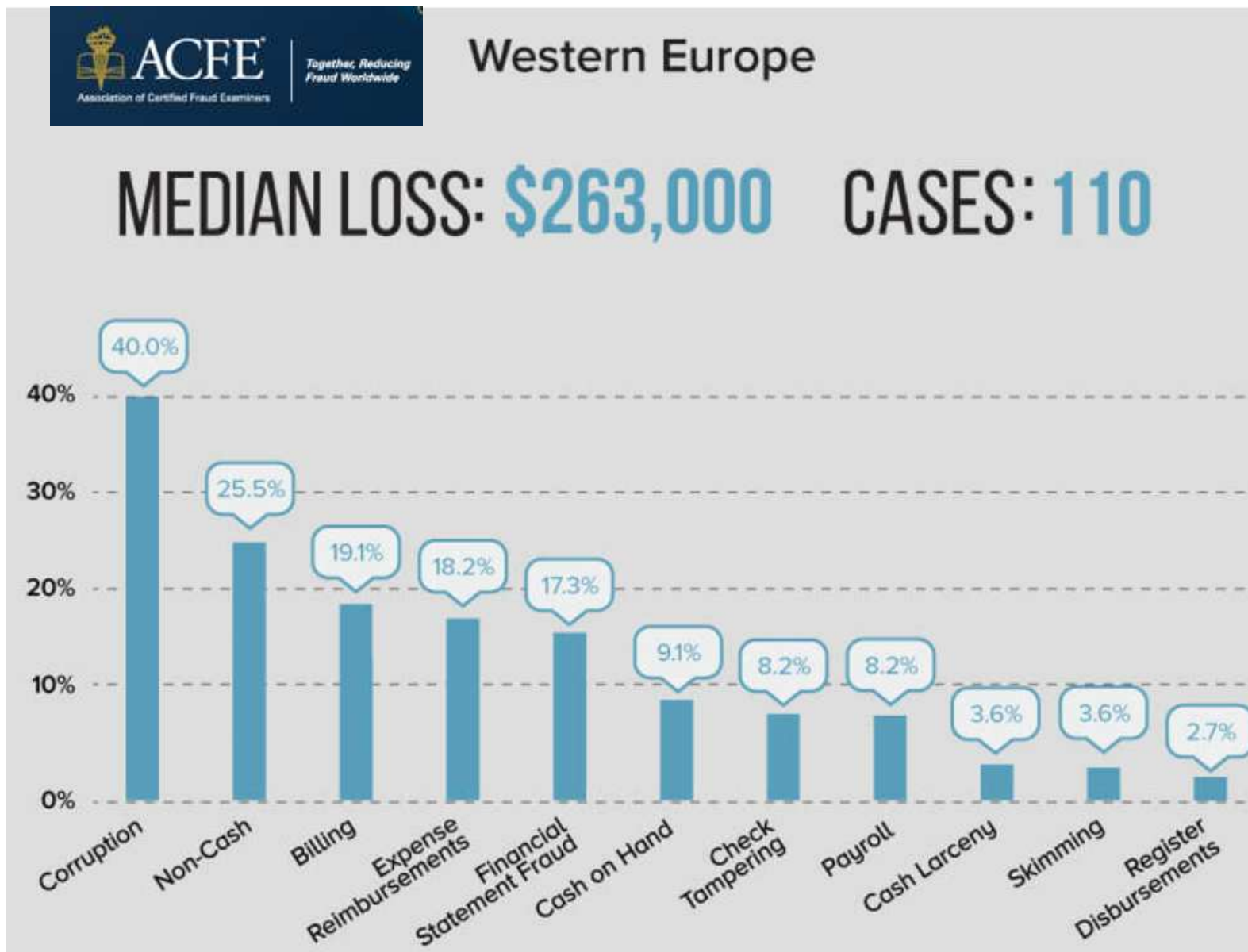

Nyugat-Európa

- Veszteségek középértéke
- Esetek száma

1. Korruptió
2. Nem készpénz
3. Számlázás
4. Költség-elszámolás
5. Beszámoló szintjén történő visszaélés
6. Készpénz
7. Csekkhamisítás
8. Bérrel való visszaélés
9. Sikkasztás
10. Visszaélés bankkártyával és bank automatával
11. Pénz eltulajdonítás

- **Éves árbevétel 5%-a a felmértek becslése a csalásból eredő veszteségekre;**
- **Összesen 6,3 mrd \$, esetenkénti átlag 2,7 millió \$ veszteség;**
 - 23,2%-ban > 1 millió \$ veszteség;
- **Összetétel:**
 - Eszköz eltulajdonítás 83%, átlagosan 125k\$ veszteség;
 - Korruptciós esetek 35,4%-ban, átlag 200k\$ veszteséggel;
 - < 10% beszámolóval kapcsolatos csalás - 975k\$ veszteség.
- **Időtáv:**
 - Átlagosan 18 hónap;
 - A leghosszabbak > 5 évig, átlagosan 850k\$ veszteség.
- **Módszerek:**
 - 94,5%-ban próbálta leplezni a csalást, leggyakrabban általa előállított, vagy másolt fizikai dokumentumokkal.

• Lefülelési módszerek

- 39,1%-ban „bejött a tipp”;
- 47,3% ahol működött bejelentő vonal, míg 28,2% ahol nem;
- 39,5% telefonon, 34,1% mail-ben és 23,5% web-alapú vagy online felületen keresztül jelentette be a csalást.

• Szektor szerint

- Legérintettebbek: banki, pénzügyi, kormányzati és közhivatali, gyári – ipari
- Bányászat és nagykereskedelem: kevés ügyszám, de a legnagyobb átlagos összegek => 500k\$ illetve 450k\$.

• Megelőzés eredményessége

- Külső audit leginkább a beszámoló szintjén előforduló visszaélések ellen: a vizsgált társaságok 82%-át auditálták;
- 81,1% érvényes magatartási és etikai kódex a csalások elkövetésekor;
- **Ahol folyamatos felügyelet, megfigyelés, és számlaegyeztetés történt, sokkal hamarabb derült fény a csalásra, és sokkal kisebb értékűek voltak.**

- Ahol vannak folyamatba épített kontrollok, ott 14,3-54%-al alacsonyabb összegű csalások történtek és 33,3%-50%-al gyorsabban fűlelték le őket.
 - 29,3%-ban belső kontroll hiányosság
 - 20%-ban vezetők által a kontrollok felülírása.
- **Típus szerinti megoszlás:**
 - 2/3 profit orientált magán ill. tőzsdei szervezeteknél
 - legnagyobb átlagos veszteség: 180k\$ illetve 178k\$.
 - Ahol kormányzati szerveket is érintett, magasabb medián: 194k\$;
 - A 100 főnél kisebb vállalkozásoknál a 10.000 alkalmazottat foglalkoztató cégekkel azonos mértékű átlagos csalások fordultak elő.
 - Viszont ott nem korrupció, hanem sikkasztás, fölözés, csekkhamisítás, bér visszaélés.
 - Kis szervezetek – kevés csalás ellenes folyamatba épített ellenőrzés => kiszolgáltatottabbak, mint a nagyvállalatok;
 - Egy nagyobb veszteség sokkal jelentősebb károkat okoz nekik, figyelembe véve korlátos erőforrásaikat.

- **Csalási szintek:**

- A csalás mértékét nagyban befolyásolja a csalás elkövetőjének jogosultsági szintje: 703k\$ átlagos csalást követtek el tulajdonosok / vezetőségi tagok, ami 4x-e a menedzserek által elkövetett 173k\$-nak, és majdnem 11x-e a munkavállalói átlagos 65k\$-os csalásoknak.
- **16,6% könyvelésen dolgozó** csalt, ez volt a legjelentősebb szám.
- **Összesen 7 kulcs osztályt azonosítottak: könyvelés, működés felügyelet („operáció”), értékesítés, ügyvezetés / felső vezetés, ügyfél kapcsolattartás, beszerzés és pénzügy.**

- **Nagyobb létszám – nagyobb átlagos veszteségek:**

- Egy fő 85k\$
- két ember összejátszásából 220k\$,
- négy fő összejátszásából 294k\$, és
- öt vagy több fő által végrehajtott csalások esetében 633k\$ veszteség.

- **Elkövetők**

- A legtöbb első alkalommal sértett szabályokat;
- 5,2% volt visszaeső és
- 8,3%-ot bocsátottak már el csalás miatt előzőleg.

- **Motiváció**

- 78,9%-ban a visszaélési háromszögnél leírtak.

- **Következmények?**

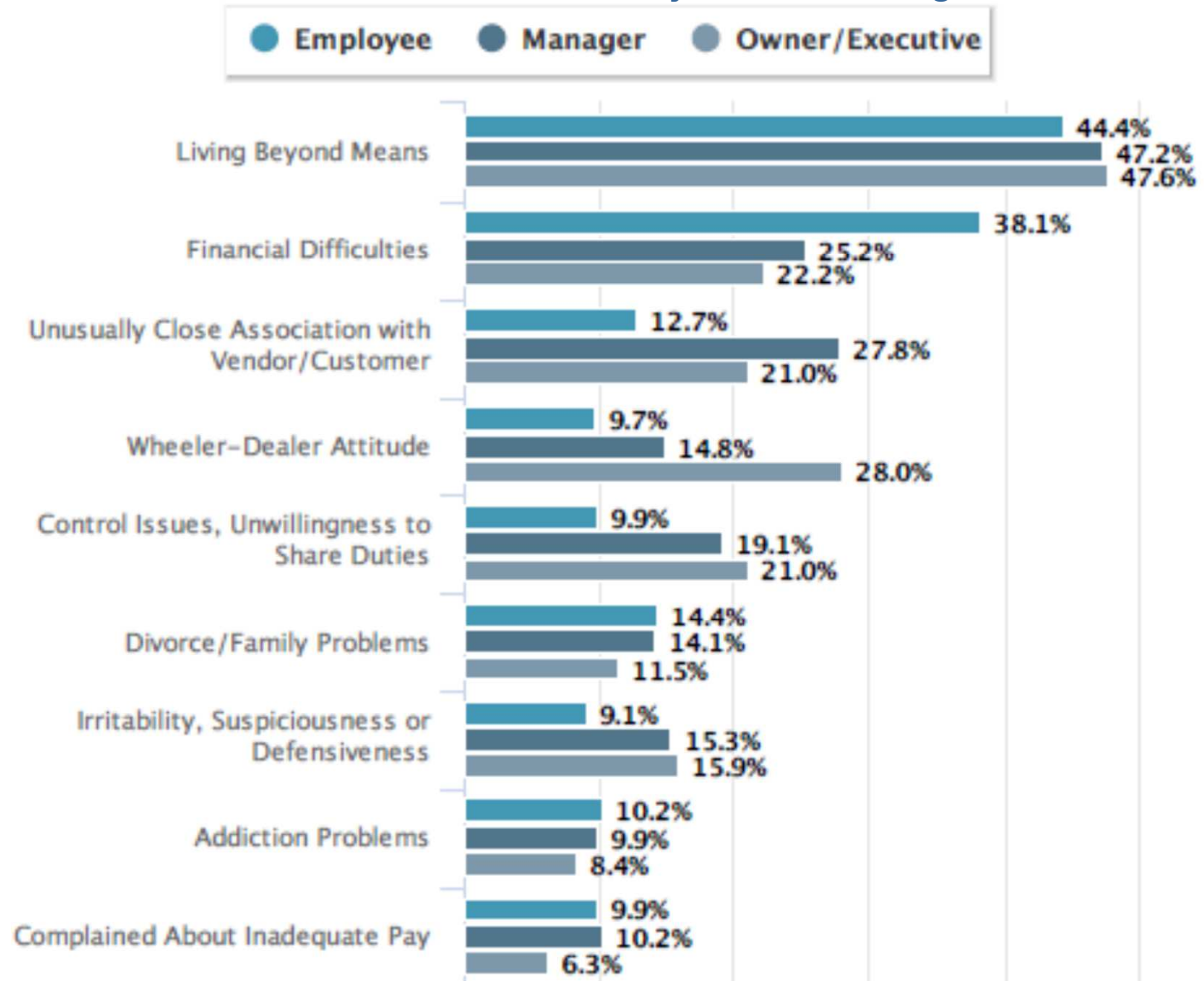
- 40,7% nem jelentette be a bűntényt, félve a negatív reklámtól;
- 23,1% jelentette fel polgári peres úton az elkövetőt és ezek 80,8%-ában került sor az áldozat javára szóló döntésre vagy kártérítésre;
- 8,4%-ukat megbüntették az elkövetett csalás következményeiből adódóan:
 - Nyugat-Európában 15,6%
 - Dél-Ázsiában 13,6%
 - Délkelet-Ázsia/ a Csendes-óceán térsége 11,7%.

- Lehetőségek feletti életszínvonal
- Pénzügyi nehézségek
- Szoros kapcsolat eladóval, vevővel
- Simlis magatartás
- Ellenőrzési problémák, meg nem osztott feladatok
- Válás / Családi okok
- Ingerlékenység, Gyanakvás vagy védekezés
- Káros szenvedélyek
- Panaszkodott a kevés fizetés miatt

Behavioral Red Flags Based on Position

Alkalmazott / Menedzser / Tulajdonos/Tisztségviselő

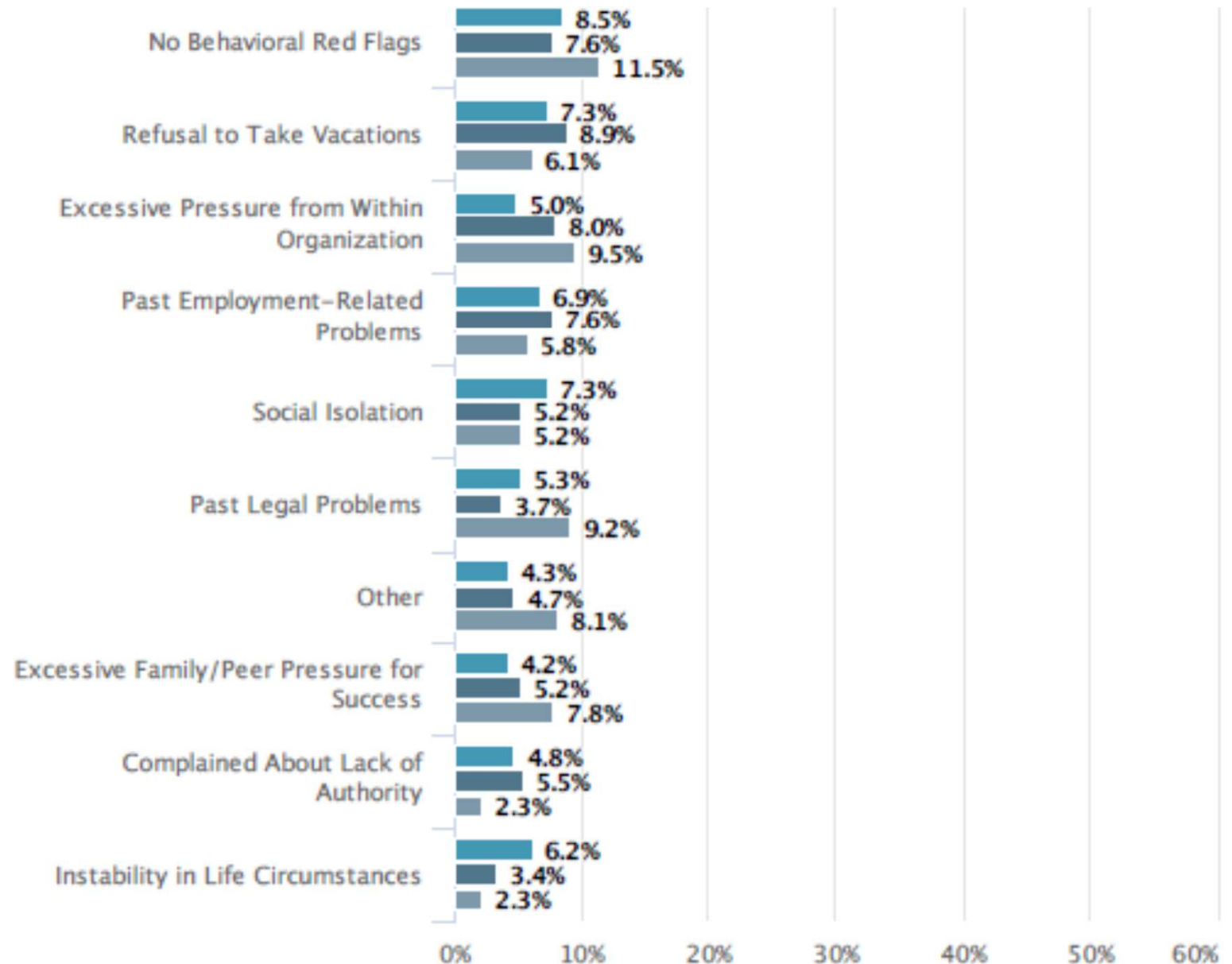

Viselkedési jelzők – 1B.

Alkalmazott / Menedzser / Tulajdonos/Tisztviselő

Employee Manager Owner/Executive

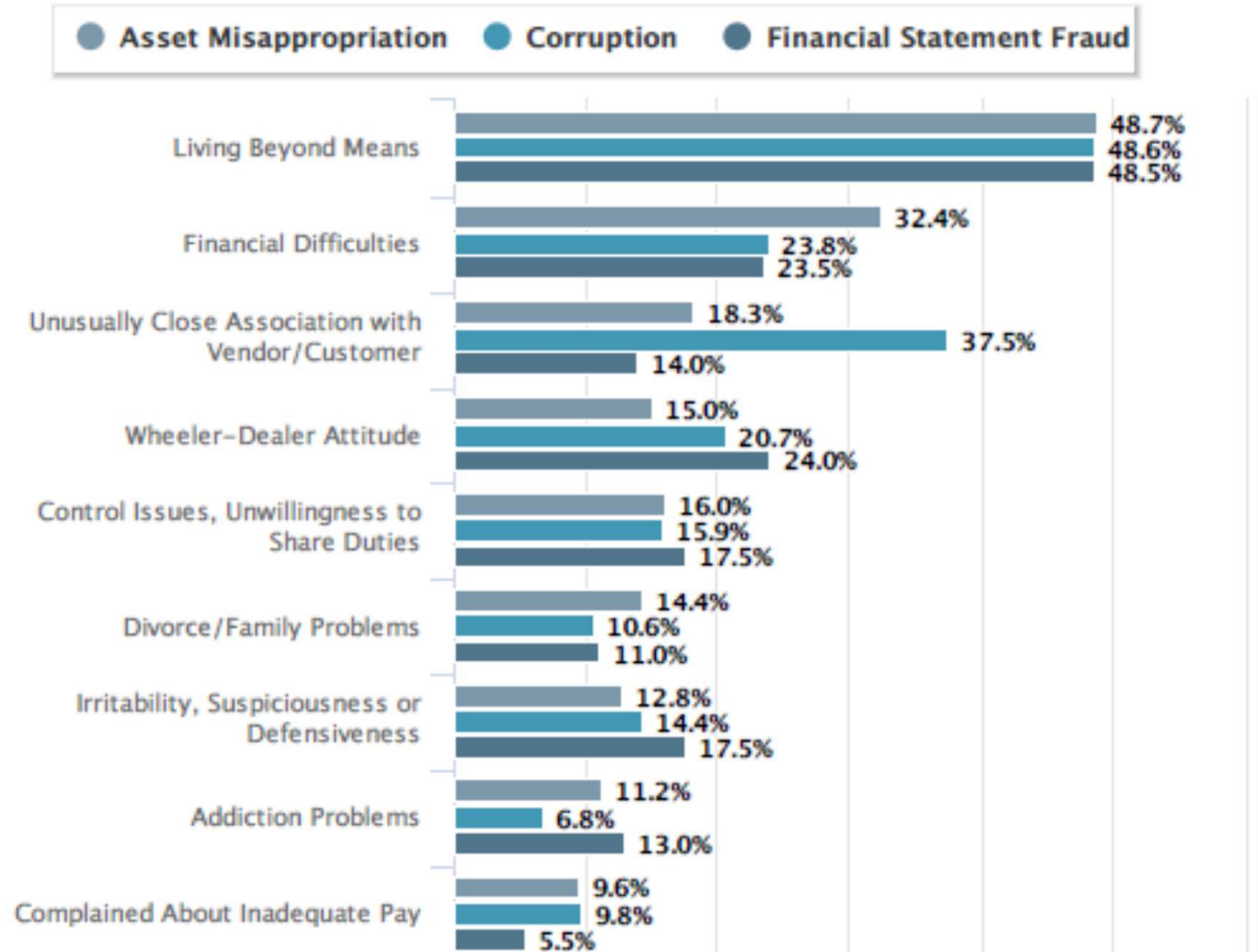
- Nem volt viselkedési jele
- Nem akart szabadságra menni
- Szervezetten belüli erős nyomás
- Korábbi munkáltatóval kapcsolatos problémák
- Szociális elkülönülés
- Korábbi jogi ügyek
- Egyéb
- Erős családi vagy évfolyambeli nyomás a sikerre
- Panaszkodott, hogy nincs elég jogköre
- Instabil életkörülmények

- Lehetőségek feletti életszínvonal
- Pénzügyi nehézségek
- Szoros kapcsolat eladóval, vevővel
- Simlis magatartás
- Ellenőrzési problémák, meg nem osztott feladatok
- Válás / Családi okok
- Idegesítés, Gyanakvás vagy védekezés
- Káros szenvedélyek
- Panaszkodott a kevés fizetés miatt

Behavioral Red Flags Based on Scheme Type

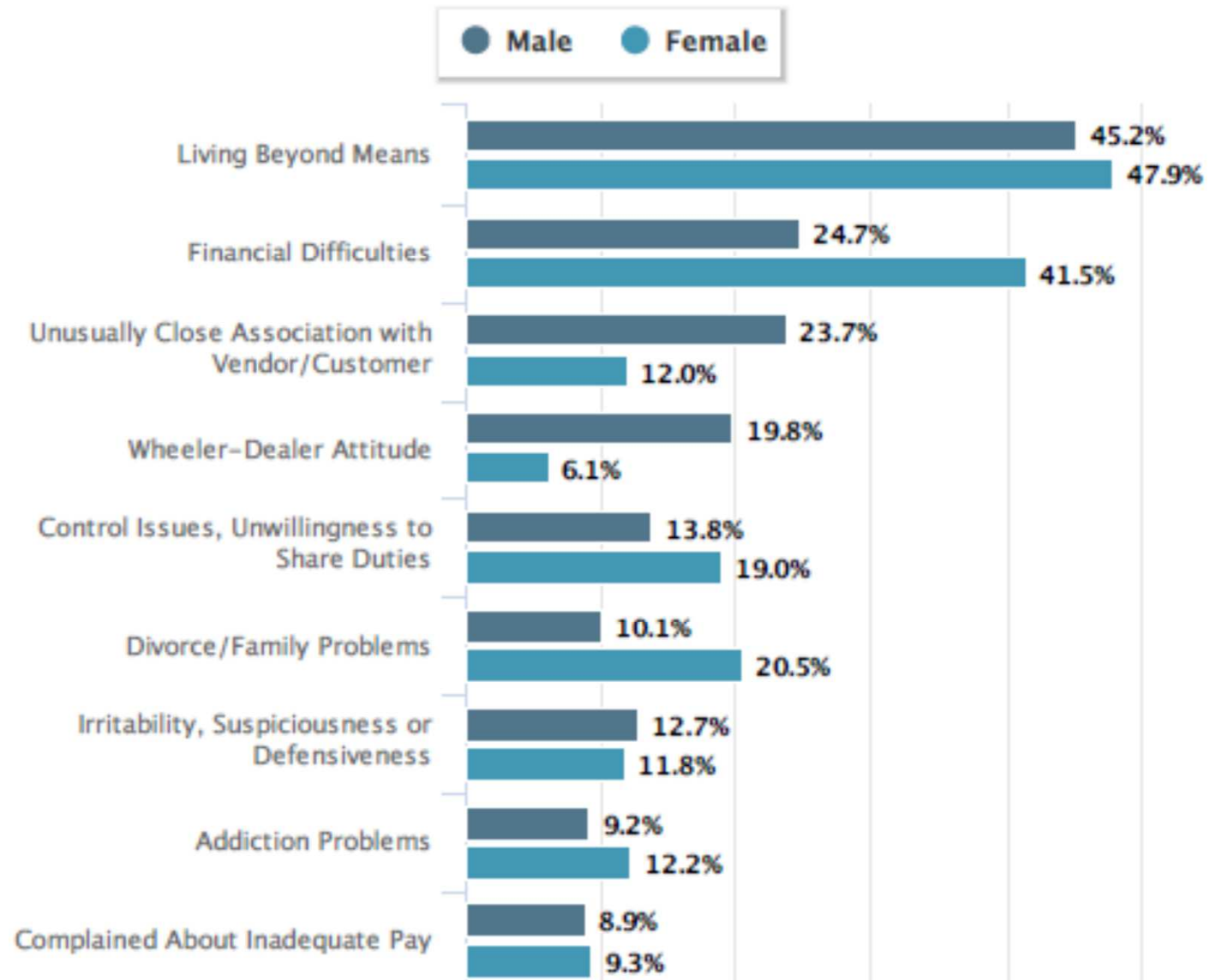
Lopás, sikkasztás / Korrupció / Beszámolóban csalás

- Lehetőségek feletti életszínvonal
- Pénzügyi nehézségek
- Szoros kapcsolat eladóval, vevővel
- Simlis magatartás
- Ellenőrzési problémák, meg nem osztott feladatok
- Válás / Családi okok
- Idegesítés, Gyanakvás vagy védekezés
- Káros szenvedélyek
- Panaszkodott a kevés fizetés miatt

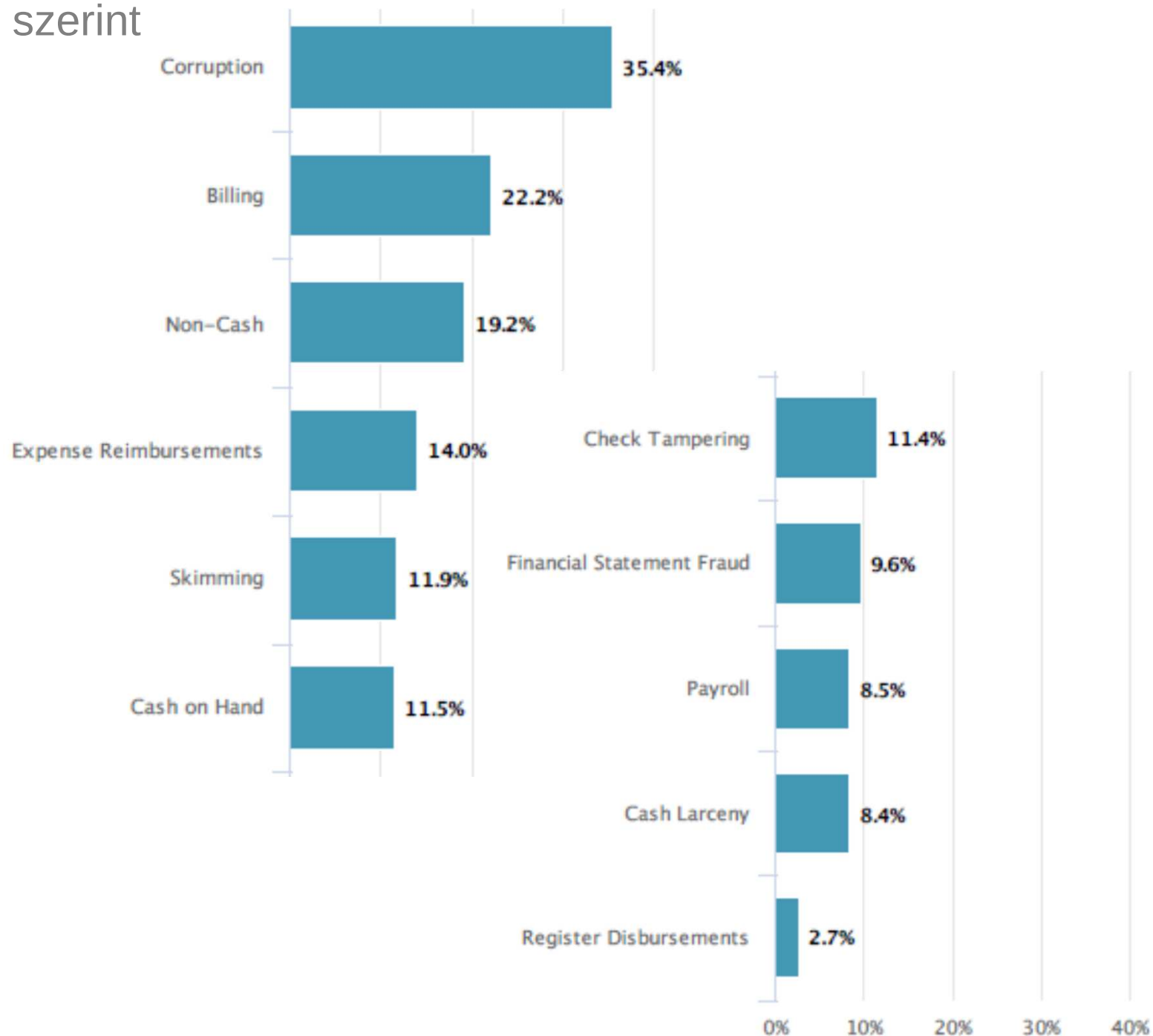
Behavioral Red Flags Based on Gender

Elkövetési mód szerint

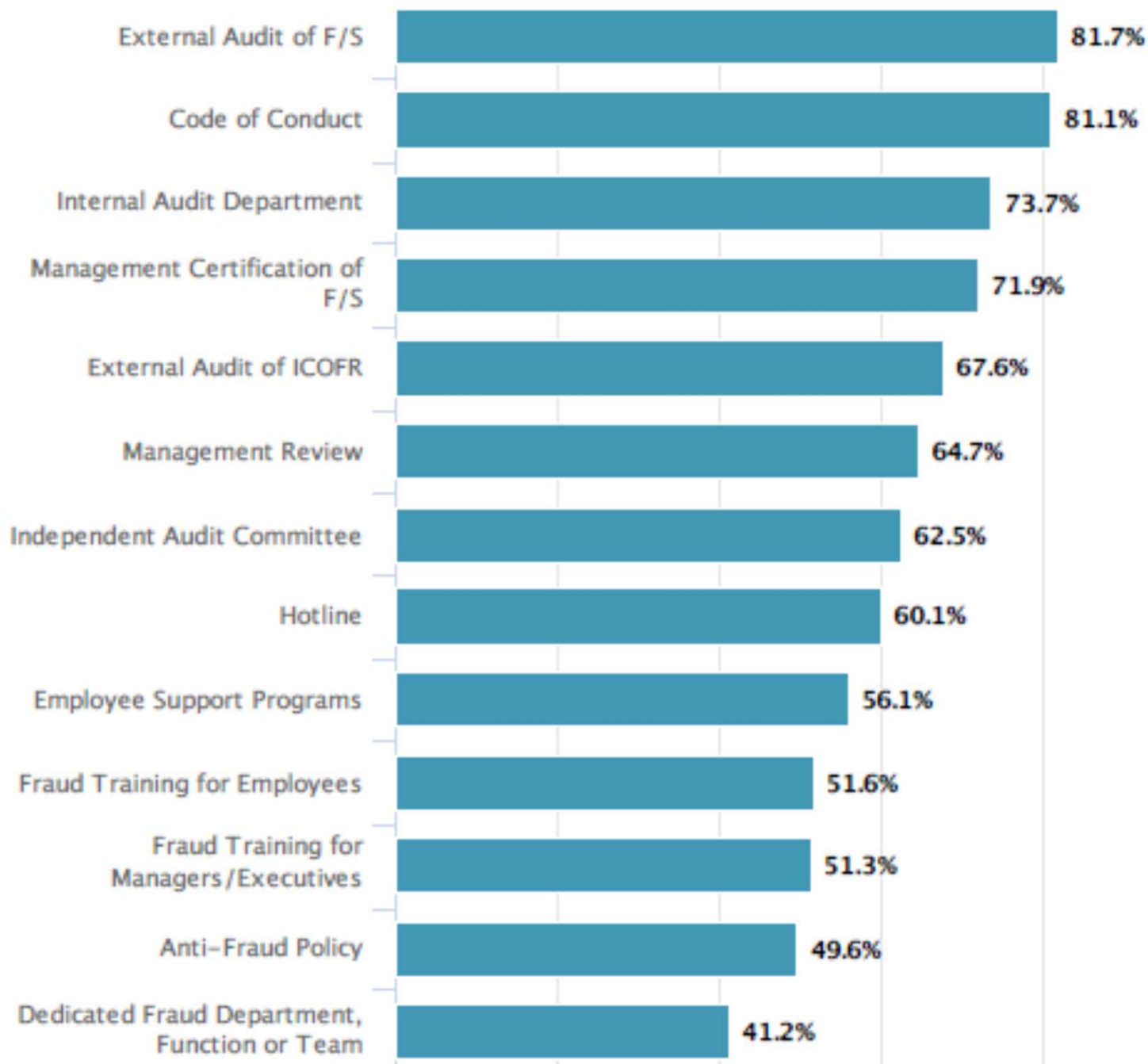
1. Korrupció
2. Számlázás
3. Nem készpénz
4. Költségelszámolás
5. Visszaélés bankkártyával és bank automatával
6. Készpénz
7. Csekkhamisítás
8. Beszámoló szintjén történő visszaélés
9. Bérrel való visszaélés
10. Sikasztás
11. Pénz eltulajdonítás

Visszaélést megelőző ellenőrzések gyakorisága szerint - összesen

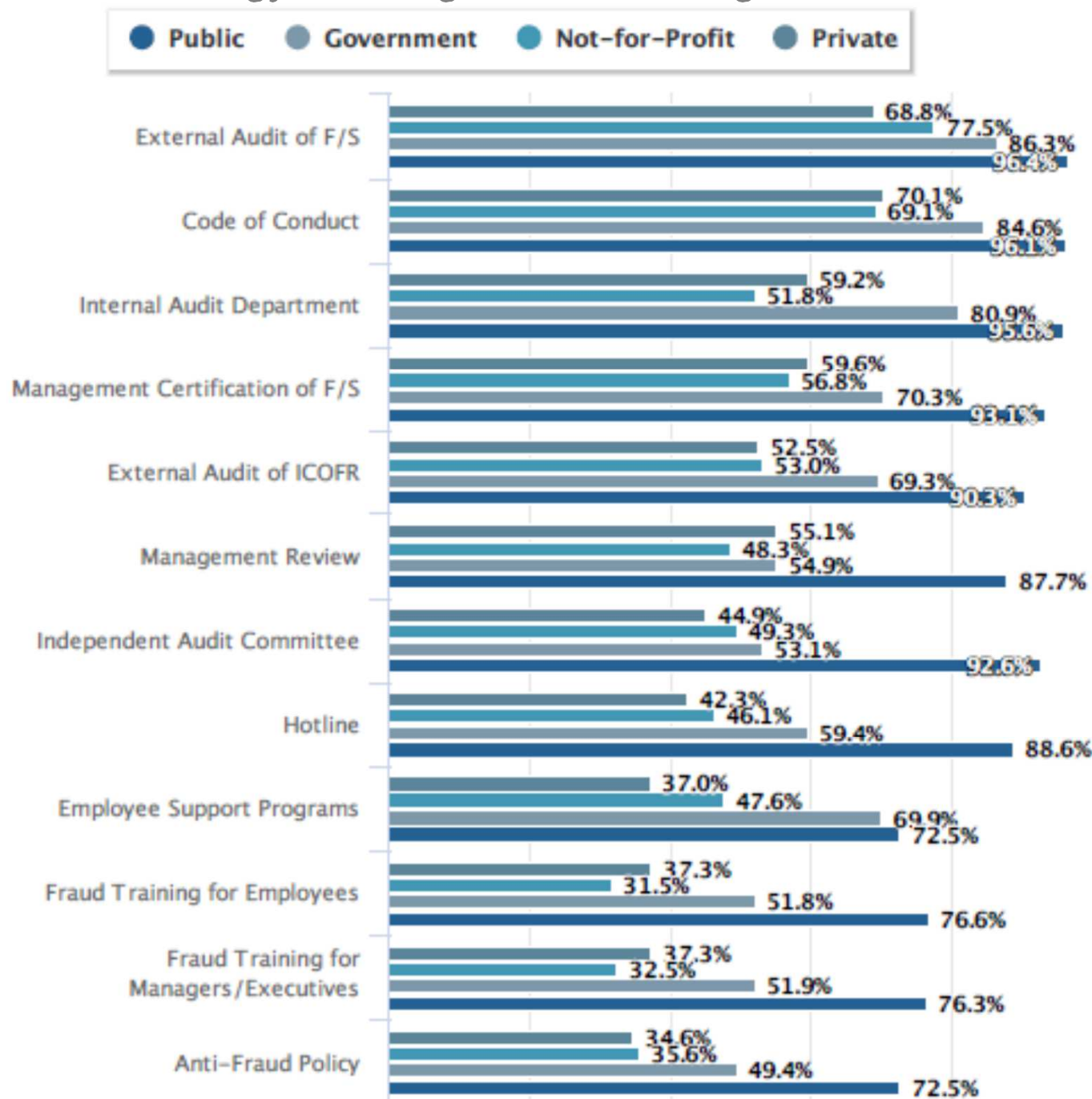
1. Beszámolót külső könyvvizsgáló auditálja
2. Magatartási kódex
3. Belső audit osztály
4. Beszámolási rendszer kontrolljainak külső auditja
5. Vezetői felülvizsgálat
6. Független audit bizottság
7. Bejelentő vonal
8. Munkavállaló támogatási programok
9. Csalás oktatás a munkavállalóknak
10. Csalás oktatás a vezetőknek / tagoknak
11. Csalás ellenes politika
12. Dedikált csalási osztály, funkció, vagy csapat

Visszaélést megelőző ellenőrzések gyakorisága szerint - megbontva

- Nyilvános
- Kormányzati
- Non profit
- Magán vállalkozások

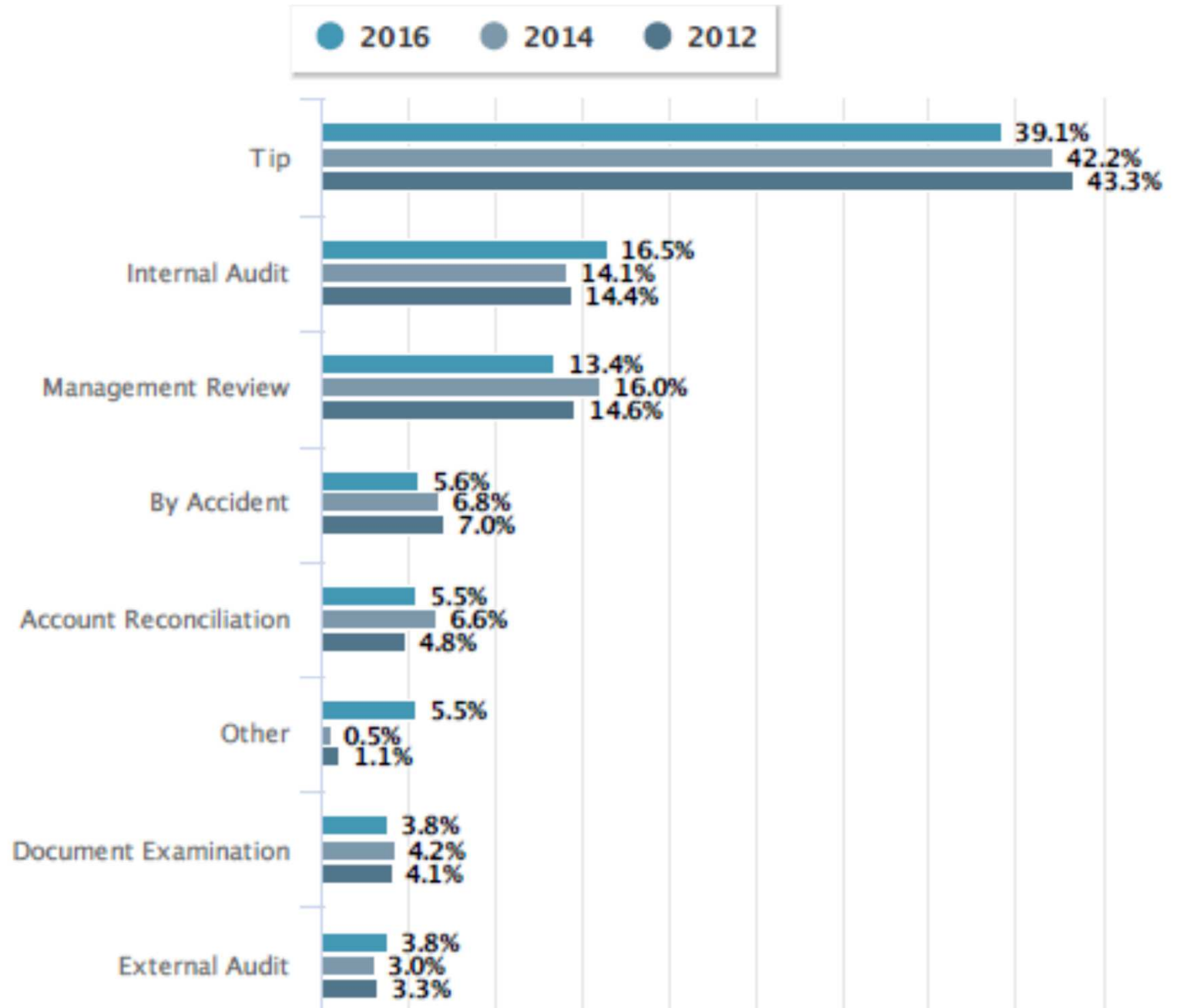
1. Beszámolót külső könyvvizsgáló auditálja
2. Magatartási kódex
3. Belső audit osztály
4. Beszámolási rendszer kontrolljainak külső auditja
5. Vezetői felülvizsgálat
6. Független audit bizottság
7. Bejelentő vonal
8. Munkavállaló támogatási programok
9. Csalás oktatás a munkavállalóknak
10. Csalás oktatás a vezetőknek / tagoknak
11. Csalás ellenes politika

Hogyan derült fény a csalásra?

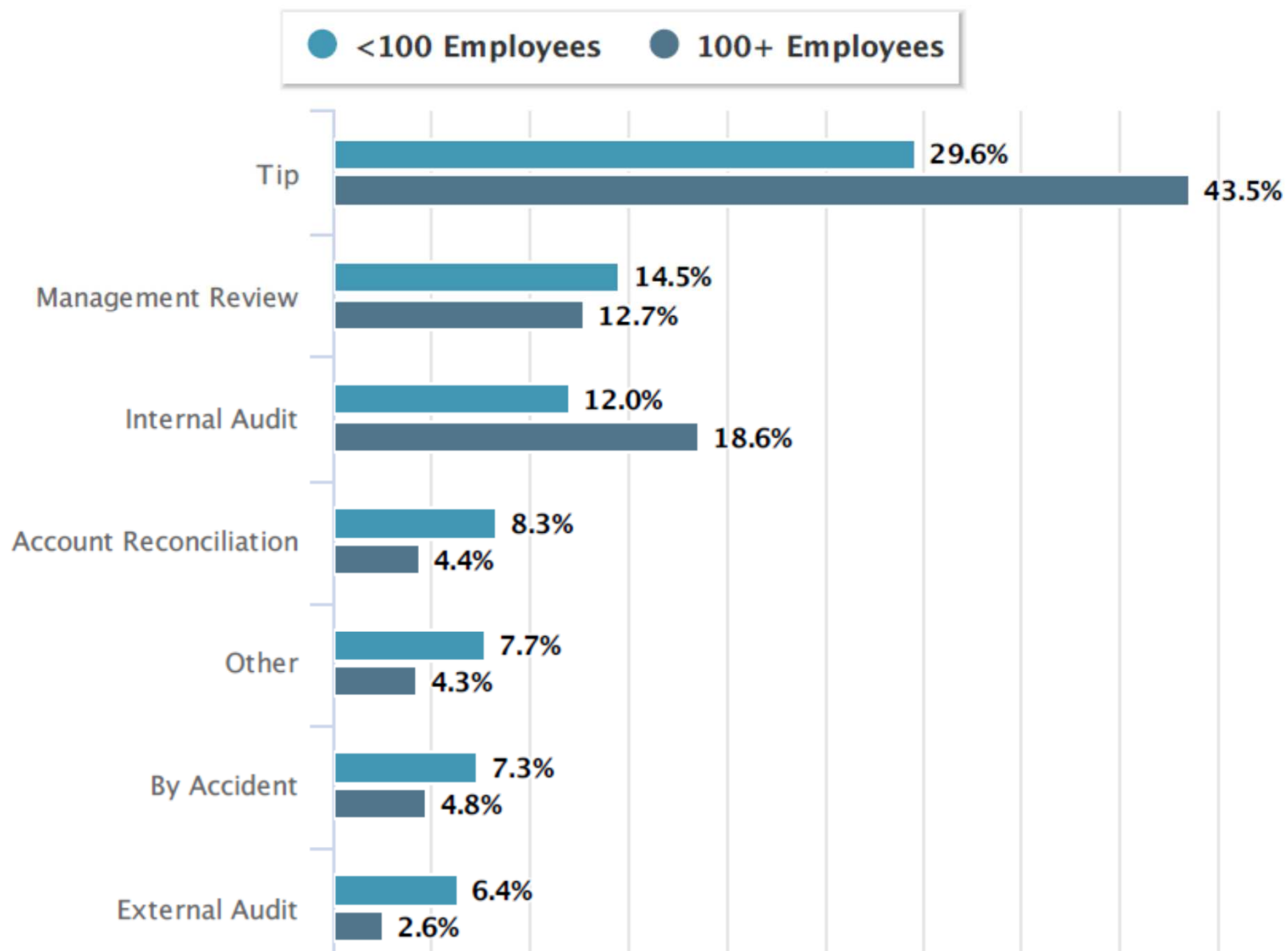
1. Bejelentés
2. Belső audit
3. Vezetői felülvizsgálat
4. Véletlenül
5. Számszaki egyeztetéskor
6. Egyéb
7. Dokumentumok ellenőrzésekor
8. Külső audit által

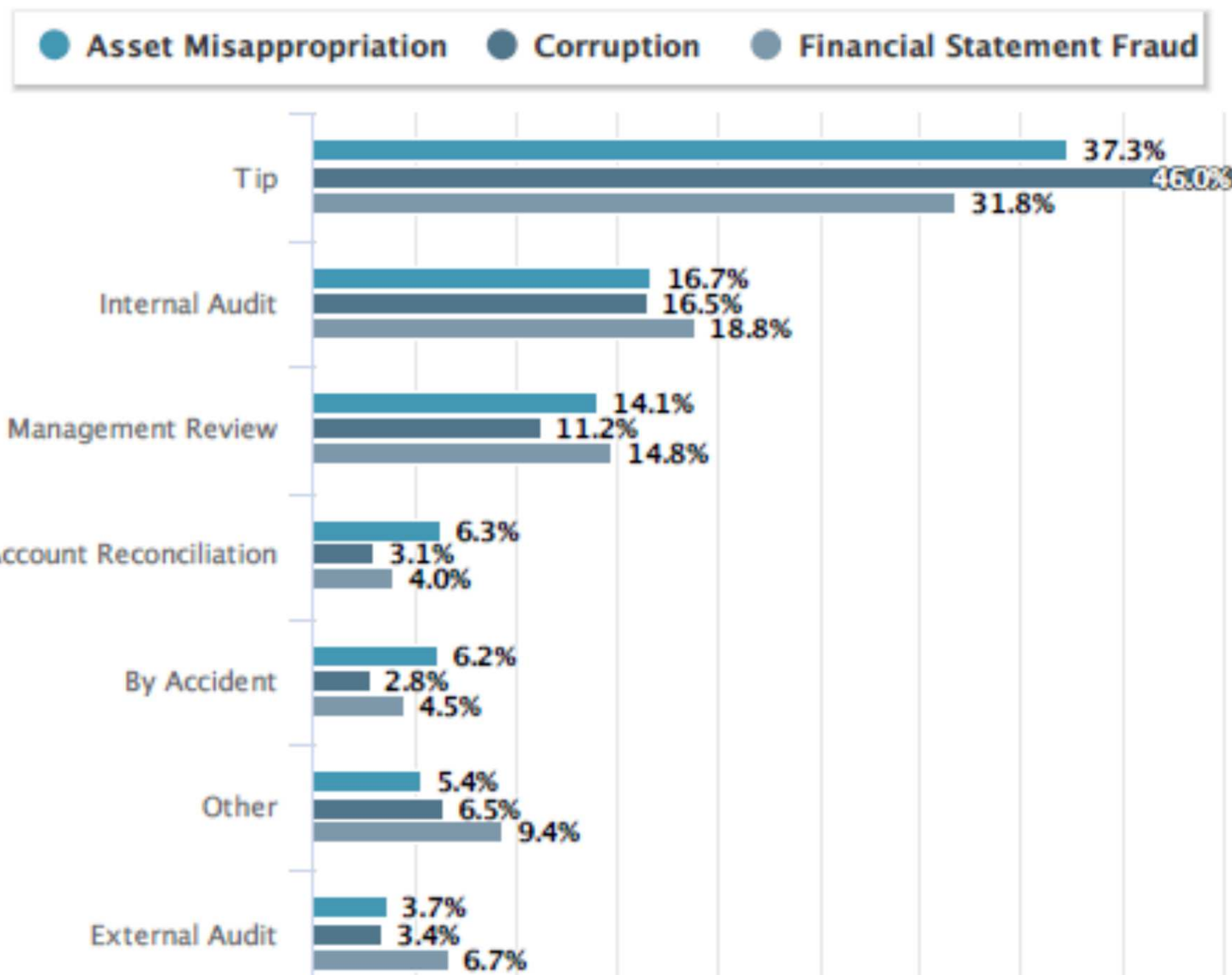
Hogyan derült fény a csalásra – áldozat cég mérete szerint < 100 fő alatti, és 100 fő feletti alkalmazott esetén

1. Bejelentés
2. Vezetői felülvizsgálat
3. Belső audit
4. Számszaki egyeztetéskor
5. Egyéb
6. Véletlenül
7. Külső audit álta

Hogyan derült fény a csalásra – elkövetési típusonként

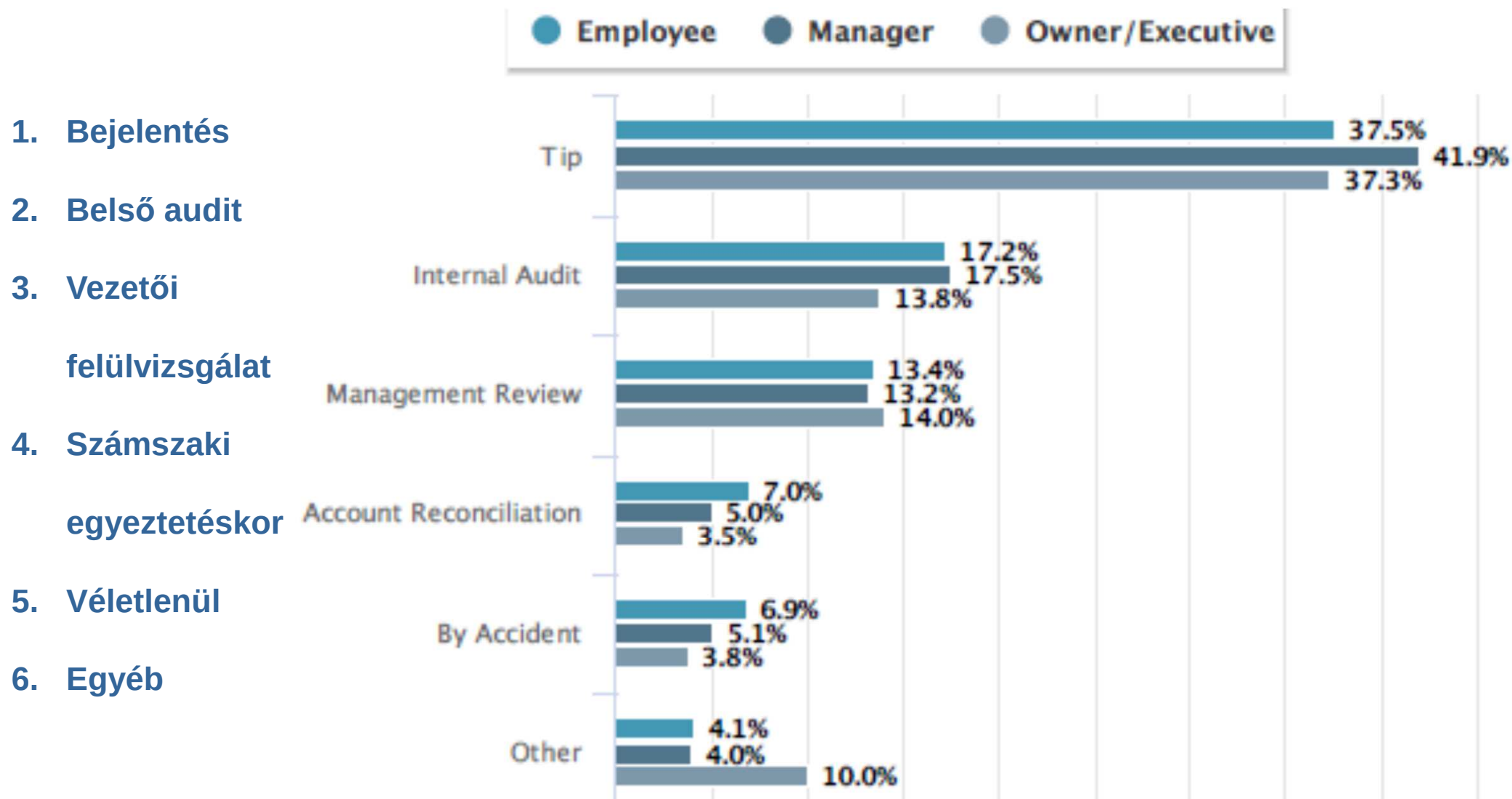
1. Bejelentés
2. Belső audit
3. Vezetői felülvizsgálat
4. Számszaki egyeztetéskor
5. Véletlenül
6. Egyéb
7. Külső audit által

Hogyan derült fény a csalásra – elkövető pozíciója szerint

Munkavállaló / Manager / Tulajdonos – Tisztségviselő

Visszaélési profil

- **A csalások 50%-ában utólag azonosítani lehetett figyelmeztető jeleket, amelyek válaszlépés nélkül maradtak.**
 - Könyvvizsgálóval szembeni bizalom hiánya
 - Számos banki kapcsolat, mely átláthatatlanságot eredményez
 - Túlzott titkolózás egy tevékenységgel kapcsolatban
 - Magas fluktuáció egy részlegen
 - Bizonyos gyakorlatok nem egyértelműek
 - Becslések esetében a gazdálkodó szándékosan szélsőséges alapot választ / kitolja a korlátokat
 - Senior managerek nagy bónuszokat kapnak
 - Egy részleg szokatlanul nyereséges
 - A gazdálkodó nyereségességi adatai szembemennek az iparági trenddel
 - Összetett / szokatlan kifizetési módszerek
 - Egy távoli egység, melyet nem felügyel megfelelően a központ

*Forrás:
Csalás témájú KPMG publikációk*

- **Az elkövetők 60%-a a csalás észlelését megelőzően öt vagy annál is több éve dolgozott a vállalkozásnál**
 - Ritkán megy szabadságra
 - Hitelekkel rendelkezik, pénzügyi nehézségei vannak
 - Nem hajlandó önként adatot szolgáltatni
 - Jelek / pletykák keringenek a függőségeiről, rossz szokásairól
 - Alacsony teljesítményt nyújt, rugalmasan kezeli a szabályokat
 - Mászt hibáztat, eltereli a felelősséget, boldogtalan és motiválatlan
 - Kedvencek veszik körül, akik sosem vonják kérdőre
 - Mintha folyamatos nyomás alatt lenne /stresszes
 - Zsarnokoskodik és megfélemlíti a kollegáit
 - Beszállítók csak vele tárgyalnak
 - Életmódja nem egyezik a bevételeivel
 - Bizonyos alkalmazottakat menedzsel, míg másokat nem

Forrás:
Csalás témájú KPMG publikációk

Gyakorlatból merített példák tanulságul

- **Beszámoló szintű csalások**

- Projektelszámolás – mérnökök, könyvelő, vezetés
- Céltartalék képzés – mérnökök, könyvelő, vezetés
- Értékvesztés képzés – vezetés
- Értékesítés visszavásárlás kikötésével – vezetés, és ...
- Hamis tárolási nyilatkozat – vezetés, és ...
- Leányvállalatok közötti adás-vétel, majd vissza - vezetés

- **Felmerülő kérdések:**

- **Ki vette észre?**
- **Miből / hogyan?**
- **Következmények?**
- **Tanulság?**

- **Lopás, sikkasztás**

- Fizikai áru eltulajdonítás – középvezetés + őrző-védő személyzet
- Kenőpénzek beszállítóktól - beszerző
- Hó közti bérszámfejtés - bérszámfejtő
- Pénztárból lopás - pénztáros
- Szállítói számla magának történő utalása – könyvelő
- Magának utalás és egyéb előnyök kihasználása – könyvelő
- Lejárat dátum megváltoztatása és az áru „selejtezése” - üzletvezető
- Ügyfél pénzével sajátjaként történő bánás – ügyfél kapcsolattartó
- Vezetők érdekeltsége más vállalkozásokban – az érintett vezetőségi tagok

GÁBOR Gabriella | FCCA, Senior Manager, Registered Auditor
AUDIT

Budapest, 1123, Nagyenyed utca 8-14., Magyarország

Tel: +36 1 885 02 07

Mobile: +36 20 263 84 08

Fax: +36 1 235 0481

gabriella.gabor@mazars.hu

www.mazars.hu

LetItSnow2.avi

Köszönöm a figyelmet!

www.mazars.com

<http://annualreport.mazars.com>

